

*dr Iwona Lubimow-Burzyńska*¹

Katedra Makroekonomii i Finansów
Uniwersytet Zielonogórski

Mierniki realizacji zadań publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem zadań oświatowych, jako element poprawy efektywności finansów publicznych

WSTĘP

Zagadnienia związane z rolą i funkcjami oświaty w XXI w. coraz częściej są przedmiotem dyskusji co wynika z faktu, że wśród zadań, za które odpowiadają samorządy gminne, oświata zajmuje szczególne miejsce. Ta wyjątkowość wynika z kilku przyczyn. Po pierwsze, z uwarunkowań cywilizacyjno-rozwojowych traktujących oświatę jako jeden z najważniejszych priorytetów wśród zadań publicznych. Jakość oświaty traktowana jest w kategoriach istotnego celu strategicznego jakim jest gospodarka oparta na wiedzy, która z kolei stanowi zgodnie z teorią wzrostu endogenicznego ważny czynnik wzrostu i rozwoju gospodarczego państwa.

Drugim argumentem – finansowym – przemawiającym za wyjątkowym miejscem zadań oświatowych wśród zadań gmin jest fakt, że w Polsce oświata jest jednym z najbardziej kosztochłonnych zadań własnych² gminy. Niezmiennie od ponad 20 lat wydatki oświatowe stanowią największy wydatek budżetu gmin i waha się od 38% do 58% wszystkich wydatków gminy.

Trzecią przyczyną są uwarunkowania polityczne. Z jednej strony zapisy konstytucyjne mówiące o tym, że: „każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa

---

¹ Adres korespondencyjny: Uniwersytet Zielonogórski, Wydział Ekonomii i Zarządzania, Katedra Makroekonomii i Finansów, ul. Podgórna 50, 65-001 Zielona Góra, e-mail: jakubsyt@o2.pl

² Zadania oświatowe są szczególnym przypadkiem w realizacji zadań gmin. Ich odmienność wynika z faktu, że zostały zakwalifikowane jako zadania własne obowiązkowe, które definiowane są jako zadania realizowane we własnym imieniu, na własną odpowiedzialność i za własne środki finansowe, a jednocześnie otrzymują na ich realizację środki finansowe od państwa w postaci części subwencji ogólnej – subwencji oświatową.

ustawa” [Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, art. 70] stawiając oświatę w grupie zadań państwa. Z drugiej zaś strony za realizację zdania oświatowego na poziomie podstawowym odpowiadają gminy. Istotnym problemem od początku przejścia szkół przez gminy, jest niewystarczająca ilość środków finansowych przekazywanych przez państwo, a co za tym idzie – konieczność dofinansowywania szkół z innych źródeł aniżeli subwencja oświatowa. Środki pochodzące z subwencji nie tylko nie pokrywają całości wydatków związanych z funkcjonowaniem szkół, ale dane dotyczące jej wielkości oraz wydatków ponoszonych przez gminy na oświatę wskazują, że środki finansowe przekazywane przez państwo pokrywają jedynie większą część wynagrodzeń dla nauczycieli. Dlatego też finansowanie zadań oświatowych od wielu lat jest przedmiotem dyskusji zarówno na poziomie ministerstwa, jak i samorządu lokalnego i budzi ogromne emocje, a natężenie sporów i konfliktów politycznych jest duże.

Czwartym, ale niemniej ważnym powodem, dla którego temat oświaty gminnej jest istotny, wyraża się w znaczeniu jakości edukacji dla spójności regionalnej, a także dla możliwości realizacji awansu społecznego oraz przeciwdziałaniu dziedziczenia wykluczenia społecznego.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie rozwoju metod pomiaru efektywności zadań oświatowych w Polsce oraz problemy wynikające z tego zagadnienia. Autorka poddała krytyce mierniki wykorzystywane do badania efektywności zadań oświatowych realizowanych przez gminy. Główną tezę badawczą sformułowano następująco: istniejące mierniki nie pozwalają na określenie efektywności realizacji zadań oświatowych przez gminę zwłaszcza na poziomie szkoły podstawowej.

MIERZENIE EFEKTYWNOŚCI ZADAŃ PUBLICZNYCH

Efektywność w literaturze określana jest jako rezultat podjętych działań, opisywany relacją uzyskanych efektów do poniesionych nakładów [Modzelewski, 2009, s. 33]. Efektywność należy rozpatrywać na podstawie dwóch kryteriów: minimalizacji kosztów przy maksymalnym wykonaniu zadania oraz jako stopień realizacji zadania przy założonej wysokości kosztów. Identyfikowana może być zarówno w ujęciu *ex ante*, jak i *ex post*. Obliczając efektywność *ex ante* szacuje się przewidywane efekty przy zaangażowaniu określonych środków i czasu. Efektywność *ex post* dotyczy natomiast określania rezultatów konkretnych działań. Pomiar i badanie efektywności stanowi główny przedmiot rachunku ekonomicznego. Powszechnie stosowane metody oceny efektywności opierają się na podejściu:

- wskaźnikowym, sprowadzającym się do konstruowania relacji pomiędzy różnymi wielkościami [Zarzecki, 1997, s. 8–9]; ważne jest odpowiednie oszacowanie tych wielkości i ich interpretacja, dokonywana na podstawie porównania obliczonych wskaźników z przyjętymi bazami odniesienia;

- parametrycznym, opierającym się na metodach ekonometrycznych i wprowadzającym do oceny efektywności funkcję produkcji np. metoda: SFA (ang. *Stochastic Frontier Approach*), TFA (ang. *Thick Frontier Approach*) oraz DFA (ang. *Distribution Free Approach*) [Kisielewska, 2005, s. 4];
- nieparametrycznym, w którym wykorzystuje się procedurę programowania liniowego. Podejście to nie uwzględnia wpływu czynnika losowego na efektywność obiektów oraz potencjalnych błędów pomiaru, a także nie analizuje zależności pomiędzy nakładami i wynikami np. metoda: DEA (ang. *Data Envelopment Analysis*), FDH (ang. *Free Disposal Hull*) [Adamczyk, Nitkiewicz, 2007, s. 120].

W mierzeniu efektywności zadań oświatowych wykorzystuje się najczęściej podejście wskaźnikowe. Właściwy dobór mierników jest podstawą pozyskania wiarygodnej informacji dotyczącej stopnia realizacji zaplanowanych celów. Klasyfikacja mierników zawarta jest m.in. w dokumentach europejskich związanych z metodami ewaluacji [Pogoda, Chrzanowski, Marczewski, 2010, s.139]. Przewidują one następującą klasyfikację mierników:

1. Mierniki oddziaływania – służą do pomiaru długoterminowych efektów zrealizowanych procesów. Mogą mierzyć bezpośrednie skutki realizacji poszczególnych działań, które ujawniają się po dłuższym okresie czasu. Mierniki oddziaływania mogą odnosić się również do wartości, które tylko pośrednio są efektem realizacji zadania, ale mają wpływ globalny (osiągnięcie efektów następuje poprzez fakt wystąpienia również innych czynników).
2. Mierniki rezultatu mierzą skutki podejmowanych działań. Mierzą bezpośrednie i natychmiastowe efekty zadań dla podmiotów korzystających z tych zadań. Pozwalają na uzyskanie informacji o pozytywnych zmianach, które zainicjowane zostały dzięki realizacji danego zadania.
3. Mierniki produktu dostarczają pomiaru wykonania konkretnego zadania w danym czasie.
4. Mierniki skuteczności mierzą stopień osiągnięcia zamierzonych celów – mogą mieć zastosowanie na wszystkich szczeblach klasyfikacji zadaniowej. Skuteczność odnosi się do obliczenia stopnia zaawansowania rozpoczętych działań i jego odchylenia od pełnego wykonania zadania.
5. Mierniki efektywności służą do pomiaru powiązania pomiędzy nakładami i osiągniętymi efektami.

Na podstawie badań przeprowadzonych przez M. Będzieszak [2009] można stwierdzić, że najczęściej stosowane przez samorząd terytorialny mierniki mają jedynie charakter mierników produktu, rezultatów lub kosztu jednostkowego. Nie występują natomiast mierniki skuteczności i efektywności.

W literaturze przedmiotu wskazuje się na konieczność powoływania dodatkowych klasyfikacji mierników i ich rozszerzenie o mierniki jakości oraz mierniki satysfakcji. Wprowadzenie mierników jakości i satysfakcji świadczyłoby o wysokim poziomie działalności administracji samorządowej.

Badania przeprowadzone przez M. Śpiewoka [2013, s. 4] pokazują, że część gmin dostrzega już potrzebę mierzenia efektywności. Ustanowiono wskaźniki do pomiaru efektywności procesów w badanych gminach i podzielono je na cztery grupy. Dwa pierwsze mierniki to wymienione wcześniej wskaźniki skuteczności, efektywności. Dodatkowo dodano wskaźnik terminowości obrazujący czas wykonania danej usługi i stopień zgodności osiągniętych rezultatów z przepisami prawnymi. Wskaźnik ten ma na celu przeprowadzanie oceny realizacji celów i zadań uwzględniając kryterium oszczędności, efektywności i skuteczności. Czwartym miernikiem jest wskaźnik satysfakcji klientów, oparty na wynikach badań mieszkańców.

MIERNIKI JAKOŚCI I EFEKTYWNOŚCI ZADAŃ EDUKACYJNYCH

Problem mierzenia jakości i efektywności usług publicznych, w tym edukacyjnych jest podnoszony od wielu lat. Próbuje się odpowiedzieć na pytania w jaki sposób zmierzyć jakość i efektywność, jakich mierników użyć aby uwzględnić również komponenty nieekonomiczne. Dodatkowo porusza się istotny problem związany z doбором mierników [Filipiak, 2010; Niepłowicz, 2012].

Najprostszym rozwiązaniem tej sytuacji wydaje się wskazanie efektów realizacji zadania. To jednak wymaga dysponowania wskaźnikami, miernikami, które pozwolą na zmierzenie efektów w sposób obiektywny i sprawdzalny.

Dodatkowo wśród problemów związanych z zarządzaniem i prowadzeniem szkół wylania się bardzo ważne pytanie. Czy środki finansowe przeznaczane na realizację zadań oświatowych idą w parze z jakością i efektywnością ich realizacji?³

Niezwykle trudno określić tę zależność bez stworzenia mierników pozwalających zmierzyć jakość realizowanej usługi oświatowej. W zakresie standardów w oświacie poczyniono już kroki do ich ustalenia. Na podstawie dotychczasowych badań można określić pracę nad standardami w trzech obszarach:

- standardy nakładów – formalne wymogi opisujące minimalny poziom profesjonalnego i materialnego zabezpieczenia pracy szkoły takie jak: wykształcenie nauczycieli, budynki, wyposażenie,
- standardy procesu nauczania, a w nim: wielkość oddziałów, liczbę godzin nauczania, wymagania dotyczące doskonalenia zawodowego nauczycieli, możliwy zakres uczestnictwa uczniów/rodziców w zarządzaniu szkołą,
- standardy wynikowe, do których zaliczono: standaryzowane testy zewnętrzne oceniające wyniki pracy szkół oraz nauczycieli, ocena okresowych kontroli i ocena jakości wszystkich szkół – ma pozwolić na uzyskanie całościowego obrazu pracy szkoły i obejmować słabe i mocne punkty zarządzania szkołą,

---

³ Wiele badań potwierdza tezę, że wielkość środków przeznaczonych na zadania oświatowe nie idzie w parze z wynikami uczniów, zob. m.in. [Jakubowski, 2007].

proces pedagogiczny, opiekę nad uczniami słabymi i pochodzącymi z trudnych wychowawczo środowisk, wsparcie uczniów utalentowanych, angażowanie uczniów i rodziców w pracę szkoły, a także poziom satysfakcji różnych członków wspólnoty szkolnej ze szkoły [Herbst, Levi, 2009].

Należy tutaj zwrócić uwagę na to, że wyżej wymienione standardy określają poziom realizacji usług oświatowych a nie ich jakość.

Inaczej problem mierników jakości został przedstawiony przez zespół IBnGR [Duda, Jeżewski, Misiąg, Nowak, Szlachta, Zalewski, 2004, s. 56–68]. Proponowane wskaźniki realizacji powszechnych usług edukacyjnych do świadczenia których są zobowiązane władze samorządowe, odnoszą się do trzech kwestii:

- przestrzegania standardów prawnych, a w tym:
  - 1) udziału wydanych w JST aktów prawnych z zakresu oświaty, w które ingerowały organy nadzoru w ogólnej liczbie wydanych aktów prawnych odnoszących się do edukacji, wydanych w danej JST;
  - 2) udziału niekwestionowanych przez organy nadzoru wewnątrzszkolnych systemów prawnych w ogólnej liczbie takich systemów;
  - 3) wskaźnika samodzielności dyrektorów szkół;
- efektów nauczania wyrażonych wskaźnikami: średnią liczbą punktów uzyskanych przez ucznia podczas sprawdzianu szóstoklasistów i gimnazjalnego, stopnia skolaryzacji netto, wskaźnika udziału uczniów kontynuujących naukę w ogólnej liczbie uczniów kończących szkoły poszczególnych typów;
- finansów oświaty określone: przeciętną liczbą uczniów w szkole, przeciętną liczbą uczniów na jednego nauczyciela, przeciętnymi wydatkami na kształcenie jednego ucznia, przeciętnym czasem dojazdu ucznia do szkoły, udziałem wydatków inwestycyjnych w wydatkach na oświatę.

Niestety, wyżej wymienione wskaźniki nie dały gminom narzędzi do oddziaływania na jakość realizowanych usług oświatowych. Nie wystarczy wyliczyć na podstawie danych statystycznych, ile środków finansowych przypada na jednego ucznia czy liczbę uczniów przypadających na jednego nauczyciela. Ważne jest również to, aby ocenić czynniki jakościowe wpływające na realizację zadania oświatowego.

Jak więc można zmierzyć efektywność realizowanych zadań oświatowych? Pierwszym nasuwającym się pomysłem jest odwołanie się do wyników nauczania. Jest to o tyle proste, że zarówno na koniec szkoły podstawowej, jak i gimnazjalnej przeprowadzane są zewnętrzne egzaminy, których wyniki daje się porównywać między gminami⁴. Zestawienie tych wyników z nakładami finansowymi i ocena na ich podstawie jakości pracy szkoły nie byłoby trudne. Istotny jednak wydaje się fakt, że wyniki egzaminów w niewielkim tylko stopniu są odbiciem jakości pracy szkoły. Zależą od wielu czynników niezależnych od szkoły, w której się uczyli, m.in. od osiągnięć w poprzednim etapie edukacji. Jak

---

⁴ Warto tutaj również nadmienić, że dostrzegane są problemy związane z wiarygodnością egzaminów zewnętrznych na różnych poziomach edukacyjnych [zob. Herbst, 2009].

pokazują opracowania [Herbst, 2007a; Herbst, 2007b; Śleszyński 2003], oceny otrzymywane przez uczniów w dużym stopniu zależą też od środowiska, w jakim się wychowują, pochodzenia społecznego, inteligencji uczniów i innych podobnych czynników niezależnych od szkoły. Czasami niższy wynik osiągnięty przez ucznia żyjącego w warunkach niesprzyjających postępowi w edukacji jest znacznie trudniejszy do osiągnięcia i wymaga wyższych kwalifikacji oraz nakładu pracy nauczyciela i zaangażowania niż lepszy wynik innego zdającego, o korzystniejszych cechach (pozaszkolnych) determinujących sukces edukacyjny. Z tego powodu wydaje się, że wyniki egzaminów są niedoskonałym miernikiem efektywności wydatków edukacyjnych.

Dużo bardziej adekwatne wydaje się oparcie na Edukacyjnej Wartości Dodanej (EWD). EWD jest definiowana jako przyrost wiedzy uczniów w wyniku danego procesu edukacyjnego. To miara agregatowa wyliczana na podstawie wyników egzaminacyjnych, a interpretowana jako wskaźnik przeciętnej efektywności pracy szkoły lub nauczyciela w odniesieniu do konkretnej grupy uczniów. EWD odpowiada na pytanie, jaki postęp osiągają uczniowie w trakcie nauki.

Wydawać by się mogło, że EWD to miernik, który będą mogli wykorzystać władze samorządowe do oceny pracy szkoły, że na jego podstawie będą mogli określić, czy pieniądze wydawane na realizację zadania oświatowego są wydawane efektywnie. Niestety, ten miernik również nie może w sposób jednoznaczny odpowiedzieć na to pytanie z kilku powodów.

Po pierwsze, EWD w swojej konstrukcji opiera się na testach egzaminacyjnych zewnętrznych, a w związku z tym dziedziczy wszystkie ograniczenia tego sposobu sprawdzania wiedzy. Nie pokazuje wkładu szkoły w rozwój kreatywności ucznia i jego kompetencji społecznych. Wykazuje zmiany poziomu tylko tych kompetencji intelektualnych, które można zmierzyć za pomocą testu.

Po drugie, uczniowie osiągający słabe wyniki w szkole podstawowej zazwyczaj równie słabo radzą sobie na kolejnym etapie kształcenia. Bez względu na to co było przyczyną słabego wyniku, braki najprawdopodobniej będą się nawarstwiały i coraz trudniej będzie je skompensować.

Po trzecie, metoda ta polega na porównaniu poziomu reprezentowanego przez ucznia na wejściu i na wyjściu ze szkoły. Dla szkół podstawowych prowadzonych przez gminy nie są prowadzone badania uczniów na wejściu, co automatycznie uniemożliwia wykorzystanie tego miernika.

PODSUMOWANIE

Edukacja społeczeństwa stanowi przyszłość rozwoju gospodarczego kraju, zwłaszcza w dążeniu państwa do gospodarki opartej na wiedzy. W systemie edukacji szkoły podstawowe stanowią filar do dalszego kształcenia, a błędy popełnione na poziomie podstawowym często są już nieodwracalne w później-

szych etapach nauczania. Dowiedziony jest fakt, że dostarczenie młodemu człowiekowi solidnych fundamentów pozwala na efektywniejszą naukę na kolejnych szczeblach edukacyjnych.

Władze gminy nie są zobowiązane do znajomości procesów dydaktycznych ale powinny mieć przekonanie i pewność, że środki finansowe przekazywane szkołom są wydatkami racjonalnymi, które można traktować jak inwestycję w kapitał ludzki. Kontrola kosztów, a także możliwość oceny i poprawy efektywności wydatków oświatowych jest możliwa jedynie przy istnieniu dobrze skonstruowanych mierników.

Niestety, nie można stwierdzić, że są przygotowane takie mierniki, które umożliwiłyby zmierzenie efektywności wydatkowanych przez gminy środków finansowych.

LITERATURA

- Adamczyk J., Nitkiewicz T., 2007, *Programowanie zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstw*, PWE, Warszawa.
- Będzieszak M., 2009, *Model budżetu zadaniowego samorządów w świetle badań* [w:] *Finanse 2009 – Teoria i praktyka. Finanse publiczne II*, red. B. Filipiak, B. Walczak, Zeszyty Naukowe US nr 547 – Ekonomiczne Problemy Usług nr 37, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin.
- Duda J., Jeżewski A., Misiąg W., Nowak B., Szlachta J., Zalewski J., 2004, *Mierzenie ilości i jakości usług publicznych jako element programu rozwoju regionalnego*, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, Warszawa.
- Filipiak B., 2010, *Pomiar dokonanych jednostek samorządu terytorialnego przy użyciu mierników finansowych*, Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu, nr 122, Wrocław.
- Herbst M., 2007a, *Edukacja a zróżnicowanie rozwoju polskich regionów* [w:] *Polska regionalna i lokalna w świetle badań EUROREG-u*, red. G. Gorzelak, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Herbst M., 2007b, *Kapitał ludzki i kapitał społeczny a rozwój regionalny*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Herbst M., Levi A., 2009, *Finansowanie oświaty w Polsce – diagnoza, dylematy, możliwości*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Herbst M., 2009, *Mierzenie jakości kapitału ludzkiego a nieuczciwość edukacyjna*, „Psychologia Społeczna” t. 4 1–2 (10).
- Jakubowski M., 2007, *Efektywność wydatków na gimnazja*, „Gospodarka Narodowa”, nr 11–12.
- Kisielewska M., 2005, *Charakterystyka wybranych metod pomiaru efektywności bazujących na krzywych efektywności*, Zeszyty Naukowe Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu.
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.).

- Lubimow-Burzyńska I., 2014, *Budżet zadaniowy jako metoda poprawy efektywności w zarządzaniu publicznym (ze szczególnym uwzględnieniem realizacji zadań oświatowych)* [w:] *Management of organization in real and virtual environment: opportunities and challenges, Zarządzanie organizacją w realnym i wirtualnym środowisku: szanse i wyzwania*, red. V. Markova i in., Wyd. Politechniki Opolskiej, Opole.
- Modzelewski P., 2009, *System zarządzania jakością a skuteczność i efektywność administracji samorządowej*, CeDeWu, Warszawa.
- Niepłowicz M., 2012, *Mierniki pomiaru realizacji celów jednostek sektora finansów publicznych*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, nr 718 Finanse i Rynki Finansowe. Ubezpieczenia, nr 53.
- Pogoda A., Chrzanowski M., Marczewski K., 2010, *Fundamentalne znaczenie miernika jako elementu ściśle skorelowanego z celami w ramach budżetu zadaniowego* [w:] M. Postuła, P. Perczyński, *Budżet zadaniowy w administracji publicznej*, Warszawa.
- Słownik języka polskiego*, 1995, red. M. Szymczak, PWN, Warszawa.
- Słownik wyrazów obcych*, 1980, red. J. Tokarski, PWN, Warszawa.
- Śleszyński P., 2003, *Uwarunkowania różnicowań przestrzennych wyników egzaminu gimnazjalnego w 2002 roku*, IGiPZ PAN, Warszawa.
- Śpiewok M., 2013, *Benchmarking jako sposób na efektywną kontrolę zarządczą w urzędach*, Kontrola Zarządcza w Jednostkach Samorządu Terytorialnego, „Biuletyn Ministerstwa Finansów”, nr 1 (6).
- Tokarski S., Lubimow-Burzyńska I., Sobolewska-Poniedziałek E., 2011, *Problem of measuring the effectiveness of public expenditures on the example of communities' expenses on fulfilling educational tasks*, „Management”, Vol. 15, No. 2.
- Zarzecki D., 1997, *Wykorzystanie wskaźników finansowych w ocenie przedsiębiorstwa. Podstawowe zagadnienia*, Interbook, Szczecin.

Streszczenie

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie rozwoju metod pomiaru efektywności zadań oświatowych w Polsce oraz problemy wynikające z tego zagadnienia. Autorka poddała krytyce mierniki wykorzystywane do badania efektywności zadań oświatowych realizowanych przez gminy. Główną tezę badawczą sformułowano następująco: istniejące mierniki nie pozwalają na określenie efektywności realizacji zadań oświatowych przez gminę zwłaszcza na poziomie szkoły podstawowej.

Artykuł omawia pojęcie efektywności w odniesieniu do realizacji zadań publicznych. Powszechnie stosowane metody oceny efektywności opierają się na podejściu wskaźnikowym, parametrycznym i nieparametrycznym. W mierzeniu efektywności zadań oświatowych wykorzystuje się najczęściej podejście wskaźnikowe. Właściwy dobór mierników jest podstawą pozyskania wiarygodnej informacji dotyczącej stopnia realizacji zaplanowanych celów.

Najczęściej stosowana klasyfikacja mierników obejmuje: mierniki oddziaływania, rezultatu, produktu, skuteczności i efektywności z czego najpopularniejszymi są trzy pierwsze mierniki. W literaturze przedmiotu wskazuje się również na konieczność powoływania dodatkowych klasyfikacji mierników i ich rozszerzenie o mierniki jakości oraz mierniki satysfakcji.

Problem mierzenia efektywności usług publicznych, w tym edukacyjnych jest podkreślany od wielu lat. Próbuje się odpowiedzieć na pytania, w jaki sposób zmierzyć efektywność, jakich mier-

ników użyć, aby uwzględnić również komponenty nieekonomiczne. Dodatkowo porusza się istotny problem związany z doбором mierników. Wskazuje się, że najprostszym rozwiązaniem tej sytuacji jest wskazanie efektów realizacji zadania. To jednak wymaga dysponowania wskaźnikami, miernikami, które pozwolą na zmierzenie efektów w sposób obiektywny i sprawdzalny.

Jak więc można zmierzyć efektywność realizowanych zadań oświatowych?

W artykule przedstawiono dotychczasowe próby mierzenia efektywności realizacji zadań oświatowych wskazując na potrzebę dostarczenia narzędzia do jej oceny organowi prowadzącemu.

Słowa kluczowe: efektywność zadań publicznych, mierniki, oświata, finanse publiczne

Instruments Measuring the Realisation of Public Tasks, Especially Including Educational Tasks as an Element of Improving the Effectiveness of Public Finances

Summary

The objective of the work is to present the development of the methods measuring the effectiveness of educational tasks in Poland as well as problems resulting from the issue. The author criticizes the measuring instruments used for researching the effectiveness of educational tasks provided by the communes. The main research thesis is formed as follows: there are measuring instruments which do not allow to present the effectiveness of the realisation of the educational tasks by a commune, especially on the level of primary school.

The article discusses the idea of effectiveness as related to the realisation of public tasks. The generally used methods assessing the effectiveness are based on the indicator approach, parametric and nonparametric. The appropriate choice of measuring instruments is the basis to receive credible information concerning the realisation of the planned objectives.

The most often used measuring instruments classification includes: impact, result, product, efficiency and effectiveness measuring instruments, where the first three are the most popular. In the subject literature, there is also shown the need to call for additional classification of the measuring instruments and widening the range by adding quality and satisfaction measuring instruments.

The problem of measuring the effectiveness of public services, including the educational ones, has been talked about for many years. There have been attempts to answer questions concerning the fact of measuring effectiveness, what measuring instruments to use to include also non-economic components. Additionally, a vital problem of the choice of the measuring instruments is mentioned. It is indicated that the easiest solution in this situation is to show the effects of realizing a task. However, it requires indicators, measuring instruments, which allow measuring effects in and objective and verifiable way.

Hence the question arises how the effectiveness of the realised educational tasks can be measured.

The article presents previous attempts to measure the realisation of educational tasks pointing to the need of providing the assessment tools for the leading body.

Keywords: effectiveness of public tasks, measure, education, public finance

JEL: H520, I220